

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/18/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8821201406
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 09. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8821201406.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a JUDr. Martina Barana v spore žalobcu Rozhlas a televízia Slovenska, Mlynská dolina, 845 45 Bratislava, IČO: 47 232 480, proti žalovanej D. V., nar. XX.X.XXXX, F. XXXX/XX, M. o zaplatenie sumy 83,81 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č.k. 10C/19/2021 - 20 zo dňa 25.11.2021, takto jednohlasne

rozhodol:

- I. P o t v r d z u j e rozsudok vo výrokoch II. a III.
- II. Stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“), napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Žalovaná je p o v i n n á zaplatiť žalobcovi sumu 44,84 € do 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu z a m i e t a .

III. Žiadna zo strán n e m á právo na náhradu trov konania.

2. Vychádzal zo zistenia, že žalobca je vyberateľom úhrady podľa zákona č. 340/2012 Z.z. o úhrade za služby verejnosti (ZoÚ). Žalovaná je platiteľom tejto úhrady v zmysle citovaného zákona. Za obdobie od 01.01.2017 do 29.02.2020 žalovanej vznikol dlh spolu v sume 83,81 eur pozostávajúci z istiny nezaplatených úhrad za 14 neuhradených mesačných predpisov vo výške 66,81 eur a pokuty vo výške 17,- eur. Do dňa podania žaloby žalovaná neuhradila ani časť, i napriek písomnej predžalobnej výzve na zaplatenie nedoplatku. Z tohto titulu si žalobca uplatnil aj nárok na úhradu poštových sadzieb spojených s vymáhaním vo výške 1,85 eur.

3. Súd prvej inštancie právny vzťah, z ktorého žalobca odvodzuje nárok, posúdil ako spotrebiteľský v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka (spotrebiteľský spor s ochranou slabšej strany). K posúdeniu hmotno-právneho základu tohto sporu ako spotrebiteľského súd prvej inštancie uviedol:

4. Existuje súvislosť medzi službou verejnoprávneho vysielania a sporným poplatkom, či úhradou (tiež „koncesionársky poplatok“), aj keď povinnosť zaplatiť tento poplatok nevyplýva z bezprostredného poskytnutia služby, ktorej priamu hodnotu by tento poplatok, či úhrada predstavovala, ale tento poplatok

súvisí výlučne s uzavretou zmluvou o dodávke elektrickej energie bez prípadnej súvislosti s preukázanou držbou televízneho prijímača, či rozhlasového aparátu.

5. Samotný prístup k takejto službe, tiež možno povedať, že je voľným a nepodlieha zaplateniu tohto poplatku ako v prípade napr. zaplatenia poplatku za službu prijímania kódovaných televíznych staníc, kedy až zakúpením príslušného kódovacieho zariadenia možno sledovať takéto televízne vysielanie.

6. Ak by sa mala dať odpoveď na povahu vzťahu čo možno najstručnejšie, tým elementárnym dôvodom na podporu spotrebiteľskej povahy veci je fakt, že aj v prípade RTVS - vysielacej služby ide o službu, a ak ju žalovaná neprijala na obchodné účely (tiež profesiu, či zamestnanie), tak ide čisto o spotrebu služby.

7. Samotný fakt, že zákonodarca nezvolil zmluvný systém, napr. povinné zmluvné prijímanie predmetnej vysielacej služby, nemôže byť prekážkou pre to, aby státisíce občanov stratili status konzumentov služby. Naopak, svojim spôsobom legislatívne vnútenie televíznej a rozhlasovej služby je jedna z okolností, ktoré majú potenciál ovplyvniť v budúcnosti posudzovanie obchodných praktík RTVS, či nie sú nekalé. Ako RTVS priznáva, aj keď len sčasti, predsa len aj ona podniká a robí tak v rámci poskytovania služby širokým vrstvám obyvateľstva.

8. Právne predpisy o ochrane spotrebiteľov pred nekalou praxou sú potencionálne vo vzťahu k širokým vrstvám obyvateľstva tými, ktoré dávajú odpoveď o možných spotrebiteľských konzekvenciách vzťahu medzi RTVS a prijímateľmi (konzumentmi) predmetnej transmisijnej služby. Smernica Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nie je pritom jedinou smernicou spotrebiteľského práva.

9. Ide o odvodený záväzok vo vzťahu k verejnoprávnej inštitúcii. Ak by sa aj pripustila možnosť, že nejde o spotrebiteľský vzťah, potom za relevantné treba považovať vzťahy aj len súvisiace. V tomto smere zákon zaraďuje pod režim spotrebiteľského práva nielen spory zo spotrebiteľských zmlúv, ale aj spory súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou (porov. slovo súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou v § 290 CSP).

10. Napriek skutočnosti, že vzťah priamo medzi platiteľom úhrady a RTVS nevznikol tým najbežnejším spôsobom („zmluvou“), nemožno prehliadať skutočnosť, že podmienkou jeho vzniku je uzavretie „štandardnej“ spotrebiteľskej zmluvy. Ak teda tento „pridružený vzťah“ má byť nejakým spôsobom právne posúdený, zrejme musí byť posúdený v súlade s prvotnou zmluvou (o dodávke elektriny), od ktorej sa odvíja a ktorá spotrebiteľskou zmluvou nepochybné je.

11. Záver o spotrebiteľskej povahe právneho vzťahu medzi sporovými stranami podporujú aj argumenty právnej logiky, konkrétne argumentum a contrario. Ak by súd prijal právny záver, v zmysle ktorého RTVS nemá postavenie dodávateľa, poprel by tým judikatúru Súdneho dvora Európskej únie o vymedzení dodávateľa v prípadoch poskytovania služieb verejnoprávnyimi korporáciami (napr. C-147/16). Z obsahu súdneho spisu je zároveň zrejmé, že žalovaná nevystupuje v právnom postavení fyzickej osoby, ktorá koná v rámci svojej podnikateľskej alebo obchodnej činnosti.

12. Zavedenie osobitnej úpravy uplatňovania premlčaných nárokov zo spotrebiteľských zmlúv a ich zabezpečenia je reakciou na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 11/2016-60, zo dňa 7. februára 2018, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol, že ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

13. Premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy v zmysle navrhovanej právnej úpravy nemožno platne zabezpečiť, čo však nemá vplyv na výkon zabezpečenia v prípade, ak bolo právo zo spotrebiteľskej zmluvy zabezpečené pred uplynutím premlčacej doby. Zabezpečením v tomto prípade treba rozumieť všetky zabezpečovacie inštitúty upravené v § 544 a nasl. Občianskeho zákonníka vrátane záložného práva. V tejto súvislosti právna úprava výslovne uvádza, že premlčaniu práva zo spotrebiteľskej zmluvy nebráni uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia zo zálohu aj v prípade, ak ide o premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy (§ 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka). Táto právna úprava zodpovedá platnému právnomu stavu a požiadavke zabezpečenia právnej istoty veriteľov.

14. Žalobca podal na tunajší súd žalobu dňa 10.06.2021, teda za účinnosti citovaného § 54a Občianskeho zákonníka. Žalobca tak nie je oprávnený vymáhať premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy.

15. Podľa § 6 ods. 1 ZoÚ, platiteľ podľa § 3 písm. a/ platí úhradu 4,64 eur za každý jeden začatý kalendárny mesiac. Platiteľ podľa § 3 písm. a/, ktorý je evidovaný dodávateľom elektriny v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti vo viacerých odberných miestach platí úhradu len za jedno odberné miesto, ak vznik tejto skutočnosti oznámi a preukáže vyberateľovi úhrady podľa § 9 ods. 6 písm. c/. Vychádzajúc z citovaných ustanovení splatnosť úhrady za príslušný mesiac bola do konca tohto príslušného kalendárneho mesiaca a nasledujúcim dňom sa platiteľ úhrady dostal do omeškania. Týmto dňom začala plynúť aj premlčacia lehota vo vzťahu ku každej jednej úhrade osobitne. Ak žalobca podal žalobu na súd dňa 10.06.2021, premlčané sú všetky predpísané úhrady splatné pred viac ako tromi rokmi, teda pred 10.06.2021, tzn. pred 10.06.2018, pričom žalobca žalobou uplatnil nárok na úhrady za kontrolované obdobie končiacie 29.02.2020. Z uvedeného dôvodu súd priznal nárok na náhradu za 22 mesiacov po 4,64 eur + 17,- eur (pokuta), t. j. 119,08 eur odpočítajúc 16 platieb vo výške 74,24 eur a v prevyšujúcej premlčanej časti súd žalobu zamietol. Rovnako tak súd prvej inštancie zamietol žalobu o zaplatenie poštovného vo výške 1,85 eur za zaslanú výzvu na zaplatenie nedoplatku a to vzhľadom na nekorektné vypočítanú sumu nedoplatku.

16. O trovách konania súd rozhodol postupom podľa § 255 ods. 2 CSP, nakoľko pomer úspechu a neúspechu sporových strán v tomto spore je približne rovnaký.

17. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v rozsahu výrokov II. a III. podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca s poukazom na ustanovenia § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP. Nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie ohľadom posúdenia sporu ako spotrebiteľského. Poukázal na to, že vzťah medzi platiteľom úhrady a žalobcom je založený a výlučne normovaný verejnoprávnou úpravou, a to Zákom č. 340/2012 Z.z. Ide o vzťah, ktorý nie je založený spotrebiteľskou zmluvou a žalobca nemá postavenie dodávateľa tak, ako žalovaná postavenie spotrebiteľa. Žalobca poskytuje službu verejnosti v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania na základe povinnosti danej mu zákonom a predmet, obsah a podmienky tohto poskytovania nie sú predmetom individuálnej dohody a zároveň obsah vysielania je tvorený na základe nezávislého postavenia verejnoprávneho vysielateľa. Od samotného vysielania je potrebné odlišovať právne vzťahy, ktoré vznikajú podľa právnej úpravy Zákona o úhradách za služby verejnosti. Táto právna úprava regulujúca vzťahy týkajúce sa platenia, vyberania a vymáhania úhrad predstavuje primárny model financovania žalobcu, je modelom povinnej verejnej platby, ktorú platia vymedzené skupiny obyvateľstva tak, aby bolo podporené nezávislé postavenie žalobcu. Úhrada má atribúty verejnej platby obdobnej k dani, ktorej príjemcom je verejný subjekt. Túto úhradu je povinný platiť každý subjekt, ktorý spĺňa zákonom stanovenú definíciu. Úhrada nie je viazaná na skutočné využívanie služieb poskytovateľa a nie je ekvivalentom za príjem rozhlasového či televízneho vysielania, preto nemá povahu odplaty za konkrétnu službu. Táto povinnosť je stanovená zákonom a právna úprava to konštatuje obdobne ako pri daniach. Zákon č. 340/2012 Z.z., ktorý upravuje jednotlivé aspekty platenia, vyberania a vymáhania úhrady je zákonom, v ktorom prevažujú prvky verejnoprávnej úpravy, a preto spôsob vymáhania úhrady nemožno považovať za spotrebiteľský vzťah. Nejde o súkromnoprávny vzťah, a preto nemôže ísť ani o vzťah spotrebiteľský. Verejnoprávna povaha platenia, vyberania a vymáhania úhrady vyplýva aj zo skutočnosti, že žalobca má prístup k údajom z registra obyvateľov Slovenskej republiky, ako aj iných registrov, ktorými disponujú vybrané orgány verejnej moci. Tento charakter nie je oslabený ani skutočnosťou, že vyberateľ úhrady musí nezaplatené úhrady vymáhať súdnou cestou. Žalobca sa nestotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie, ktorý odvodil spotrebiteľský charakter zo skutočnosti, že povinnou osobou je osoba, ktorá má zmluvu o dodávke elektriny, ktorá je spotrebiteľskou zmluvou, nakoľko sa súd nezaoberal podstatou úhrady ako zákonnej, povinnej, vynutiteľnej, nenávratnej a neekvivalentnej platby. Poukázal na to, že pri zmluve o dodávke elektriny sú zmluvnými stranami dodávateľ elektriny a odberateľ ako spotrebiteľ, čo však neplatí v tomto prípade, nakoľko žalobca s platiteľom neuzatvára žiaden zmluvný vzťah. Poukázal aj na rozsudky súdov, ktoré prijali jeho právnu argumentáciu ako aj na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorý sa týka televíznych poplatkov. Z týchto dôvodov namietal posúdenie premlčania ex offo zo strany súdu prvej inštancie a žiadal, aby odvolací súd zmenil rozsudok a vyhovel žalobe v plnom rozsahu, respektíve vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

18. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

19. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov a námietok žalobcu, to, či súd prvej inštancie zachoval správny procesný postup, na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

20. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

21. V prejednáwanej veci je spornou skutočnosťou to, či na spor strán sa vzťahujú ustanovenia Civilného sporového poriadku o spotrebiteľských sporoch, podľa ktorých je takým sporom spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy, alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou. Táto otázka je relevantná v konaniach s rozhlasom a televíziou Slovenska zo znenia článku týkajúceho sa poučovacej povinnosti, osobitných ustanovení o zmene žaloby, či dokazovaní, ako aj s tým súvisiacich otázok oslobodenia od platenia súdneho poplatku zo strany spotrebiteľa, resp. otázka nemožnosti použitia ustanovení o rozsudku pre zmeškanie, či prihladenie na premlčanie nároku. Z týchto dôvodov je posúdenie skutočností, či sa na spor strán použijú ustanovenia ohľadom spotrebiteľských sporov veľmi dôležitou. Pre posúdenie tejto otázky je relevantné vychádzať zo znenia smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Je teda nutné posúdiť, či vzťah vznikajúci medzi stranami sporu je vzťahom, ktorý možno podradiť pod tzv. spotrebiteľské vzťahy. V tejto súvislosti je nutné poukázať na ust. zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Slovenskou televíziou a Slovenským rozhlasom, podľa ktorého je platiteľom úhrady fyzická osoba, ktorá je evidovaná dodávateľom elektriny ako odberateľ pre spotrebu v byte alebo rodinnom dome. Citovaný zákon uvádza, že jedná sa o úhrady za služby verejnosti, ktorá je platená v prospech Rozhlasu a televízie Slovenska v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania. Pre finančné zabezpečenie služieb verejnosti v tejto oblasti, pričom príjmy z týchto úhrad, ako aj pokút sa výhradne môžu použiť na zabezpečenie služieb verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania. Zároveň však tieto príjmy môžu byť použité aj na zabezpečenie výberu úhrady kontroly platenia úhrady a vymáhanie úhrady a pokút.

22. Zo znenia citovaného zákona vyplýva, že platiteľom tejto úhrady je osoba, pokiaľ sa na ňu nevzťahujú výnimky, ktorá je evidovaným odberateľom elektrickej energie v byte alebo rodinnom dome.

23. Z uvedeného je zjavné, že zmluvou o dodávke elektrickej energie v zmysle osobitného zákona sa osoba, na ktorú sa nevzťahujú výnimky, zároveň stáva platiteľom úhrady za zabezpečenie služieb verejnosti v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania poskytovaného RTVS. Podľa názoru odvolacieho súdu teda na základe zmluvy, ktorá nepochybne spotrebiteľskou zmluvou je, vzniká pre takéhoto spotrebiteľa od tejto zmluvy odvodený iný záväzok vo vzťahu k verejnoprávnej inštitúcii.

24. Pokiaľ ide o službu v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania, možno konštatovať, že neexistuje právny vzťah medzi RTVS a poplatníkom, v rámci ktorého by dochádzalo k výmene plnení. Existuje tu však priama súvislosť medzi službou verejnoprávneho vysielania a týmto poplatkom či úhradou. Povinnosť zaplatiť tento poplatok nevyplýva z bezprostredného poskytnutia služby, ktorej priamu hodnotu by tento poplatok či úhrada predstavovala, výlučne tento poplatok súvisí s uzavretou zmluvou o dodávke elektrickej energie bez prípadnej súvislosti s preukázanou držbou televízneho prijímača či rozhlasového aparátu. Samotný prístup k takejto službe tiež možno povedať, že je voľným a nepodlieha zaplateniu tohto poplatku ako v prípade napr. zaplatenia poplatku za službu prijímania kódovaných televíznych staníc, kedy až zakúpením príslušného kódovacieho zariadenia možno sledovať takéto televízne vysielanie.

25. Pre posúdenie, či na takýto právny vzťah sa vzťahu smernica Rady 93/13/EHS je nutné zodpovedať základné otázky a teda týmto spôsobom možno zodpovedať otázku, či sa tento vzťah spravuje ustanoveniami tzv. spotrebiteľských sporov. V čl. 2 písm. b/ smernice je spotrebiteľ charakterizovaný ako fyzická osoba, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom nevzťahujúcim sa k obchodom, podnikaniu alebo povoleniu. Je nepochybné, že platiteľ úhrady v danom prípade spĺňa definíciu spotrebiteľa podľa citovaného nariadenia.

26. Zložitejšie je poskytnúť odpoveď na otázku, či RTVS ako verejnoprávna inštitúcia spĺňa charakteristiku predajca alebo dodávateľ podľa nariadenia, kedy v čl. 2 písm. c/ je takáto osoba definovaná ako akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to, či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva. Ako vyplýva z výpisu z Obchodného registra Ministerstva spravodlivosti SR, Rozhlas a televízia Slovenska je zapísaná ako iná právnická osoba, ktorá v predmete činnosti má celoplošné digitálne vysielanie televíznych a programových služieb, ako aj vykonávanie podnikateľských činností a činností podľa zákona č. 532/2010 Z.z. o rozhlase a televízii Slovenska. V zmysle § 2 ods. 1 zák. č. 532/2010 Z.z. je RTVS verejnoprávna, národná, nezávislá, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorá poskytuje službu verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania. Z týchto definícií je zrejmé, že sa jedná o právnickú osobu, ktorá v súvislosti s výberom úhrad za poskytované služby koná s cieľom vzťahujúcim sa k jej obchodom, podnikaniu alebo povolaniu. Tomuto výkladu zodpovedá aj bod 14 odôvodnenia citovanej smernice, podľa ktorého sa zohľadňujú prípadné nekalé podmienky aj pri dodávkach verejného charakteru, ktoré zabezpečujú kolektívne služby. Rovnaký záver vyplýva aj z bodu 16 odôvodnenia smernice. Tento záver vyplýva aj z rozsudku vo veci C-59/2012 DKK Mobil Oil proti Centrale Zur Bekamfung, kedy dospel Súdny dvor EÚ k záveru, že do pôsobnosti smernice 2005-29 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorou sa mení smernica 84/450, sa má vykladať v tom zmysle, že do jej osobnej pôsobnosti patrí verejnoprávny subjekt poverený úlohou všeobecného záujmu, ako je správa zákonného systému zdravotného poistenia.

27. Je pravdou, že v tejto smernici je použitý pojem obchodník na rozdiel od pojmov predajca, či dodávateľ, ktoré používa smernica Rady 93/13/EHS, no aj v tomto prípade sa riešila aplikácia na subjekt verejného práva, teda zdravotnú poisťovňu, v čom možno nájsť paralelu s postavením RTVS a s napĺňaním jej verejnoprospešných cieľov. Obe smernice majú cieľ zaistiť vysokú spoločnú úroveň ochrany spotrebiteľa, ako to je aj v tomto posudzovanom prípade, čo je dôvodom pre prijatie záverov ohľadom definície pôsobnosti smernice aj na subjekty verejného práva. Bližšie závery možno nájsť v návrhu generálneho advokáta Yvesa Bota zo 4.7.2013. Ak teda Súdny dvor EÚ v tomto smere pripustil výklad, že verejnoprávne právnické osoby spadajú do rámca takejto smernice, je nepochybné vychádzať z toho, že verejnoprávne subjekty spadajú pod pôsobnosť iných smerníc, ktoré majú rovnaký cieľ, nakoľko v podstate všetky verejné právnické osoby sú založené spravidla na to, aby sledovali verejnoprospešný cieľ. Z odôvodnenia citovaných rozhodnutí vyplýva, že ani verejnoprávny subjekt, ktorý je poverený verejnoprospešnou funkciou, nemôže byť oslobodený od svojej povinnosti dodržiavať zásadné pravidlá, akými sú pravidlá odbornej starostlivosti, a to hlavne vo vzťahu k subjektom, ktoré sú zásahom štátu povinné platiť akúkoľvek úhradu v prospech takéhoto subjektu. Z vyššie uvedeného možno uzavrieť, že RTVS spĺňa podmienku čl. 2c smernice, pričom otázka, kedy má národný súd ex offa povinnosť skúmať nekalé podmienky v zmluvách dodávateľských, teda v podstate to, čo je riešené ust. § 290 a nasl. CSP, ktorý má osobitné ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, riešil Súdny dvor EÚ v rozsudku vo veci C147/16 Karel de Grote proti Suzan Roumi Jozef Kuipersovej, pričom rozhodol, že táto smernica sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, pričom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel má právomoc skúmať ex offa rozpor medzi zmluvnou podmienkou, na ktorej je založená žaloba a vnútroštátnymi pravidlami verejného poriadku, je povinný preskúmať ex offa, či zmluva obsahujúca túto podmienku patrí do rozsahu pôsobnosti tejto smernice a či táto je nekalá. Obdobne možno poukázať rozsudok Súdneho dvora vo veci C-176/17 Profi Credit Polska proti Mariusz Wawrzosek, kedy bolo konštatované, že je v rozpore so smernicou, ak sa má vydať platobný rozkaz na základe formálne platnej vlastnej zmenky, bez preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok zo zmluvy o úvere, ktorá predchádzala tejto zmenke a umožňuje súdu skúmať nekalú povahu zmluvnej podmienky iba v prípade, ak spotrebiteľ podá príslušnú námietku, kedy od spotrebiteľa je vyžadované uvedenie skutočností a dôkazov, ktoré toto preskúmanie umožnia. Tieto rozhodnutia priznali súdom členských krajín možnosť, resp. povinnosť skúmať nekalé podmienky v

dodávateľských zmluvách, čo možno aplikovať v tejto spornej otázke so záverom, že v sporoch RTVS s platiteľmi úhrad je nutné aplikovať ust. § 290 CSP a nasl. o spotrebiteľských sporoch, kedy nepochybne platiteľ úhrady je slabšou stranou sporu, jeho zmluvný vzťah je odvodený od zmluvy o dodávke elektriny, ktorá je nepochybne spotrebiteľskou zmluvou, čím sa dosiahne cieľ smernice o zabezpečení vysokej kvality života občanov EÚ.

28. Napriek skutočnosti, že zmluva medzi platiteľom úhrady a RTVS nevzniká „klasickým spôsobom podpisom čo i len formulárovej zmluvy, nemožno prehliadnuť skutočnosť, že je podmienkou jej vzniku uzavretie klasickej spotrebiteľskej zmluvy. Ak teda táto „pridružená zmluva“ má byť nejakým spôsobom právne posúdená, zrejme musí byť posúdená v súlade s prvotnou zmluvou, od ktorej sa odvíja a ktorá spotrebiteľskou zmluvou je. Týmto by mohla byť daná odpoveď na otázku, či sa jedná vôbec o zmluvu a ak dospejeme k záveru, že áno, jedná sa o zmluvu spotrebiteľskú napriek verejnoprávnemu charakteru RTVS a napriek skutočnosti, že príjmy z týchto úhrad sa používajú výhradne na zabezpečenie služieb verejnosti. Ako vyplýva z odôvodnenia 1 smernice Rady 93, jedná sa o smernicu, ktorá sa vzťahuje na podmienky zmlúv okrem iného medzi dodávateľmi služieb a spotrebiteľmi, teda nie je nutné, aby predmetom dodávky bol len tovar, ale môžu to byť aj služby, aj keď sú platené v podstatne paušálne, bez ohľadu na ich dodanie, či rozsah tohto dodania. Z vyššie uvedených dôvodov teda možno dospieť k záveru, že aj na predmetný spor je nutné aplikovať ust. § 290 a nasl. CSP.

29. Nemali by byť pochybnosti o existencii práva žalobcu na úhradu za služby verejnosti s jej príslušenstvom. Pochybnosti vznikli len v súvislosti s právnou otázkou, či došlo k oslabeniu práva v dôsledku oddiaľovania s jeho uplatnením na súde voči žalovanej a v kladnom prípade či sa má zohľadniť premlčanie aj bez námietky žalovanej priznaním jej statusu spotrebiteľky.

30. Otázkou, či ide o spotrebiteľskú právnu vec považuje odvolací súd za zásadnú a od jej vyriešenia závisí aj výsledok sporu. V analogických prípadoch súdy nepriznali prijímateľom predmetnej služby status spotrebiteľa (porov. napr. rozhodnutie KS v Banskej Bystrici z 31.10.2017 č.k. 12Co/282/2017). Odvolací súd sa z nižšie uvedených dôvodov od uvedených názorov odkláňa. Naproti tomu tunajší súd v analogických veciach rozhodol obdobne, napr. vo veci 10Co/8/2021, resp. vo veci 6Co/93/2017.

31. Existuje súvislosť medzi službou verejnoprávneho vysielania a sporným poplatkom, či úhradou (tiež „koncesionársky poplatok“), aj keď povinnosť zaplatiť tento poplatok nevyplyva z bezprostredného poskytnutia služby, ktorej priamu hodnotu by tento poplatok či úhrada predstavovala, ale tento poplatok súvisí výlučne s uzavretou zmluvou o dodávke elektrickej energie bez prípadnej súvislosti s preukázanou držbou televízneho prijímača, či rozhlasového aparátu.

32. Samotný fakt, že zákonodarca nezvolil zmluvný systém, napr. povinné zmluvné prijímanie predmetnej vysielacej služby, nemôže byť prekážkou pre to, aby státisíce občanov stratili status konzumentov služby. Naopak, svojim spôsobom legislatívne vnútenie televíznej a rozhlasovej služby je jedna z okolností, ktoré majú potenciál ovplyvniť v budúcnosti posudzovanie obchodných praktík RTVS, či nie sú nekalé. Ako RTVS priznáva, aj keď len sčasti, predsa len aj ona podniká a robí tak v rámci poskytovania služby širokým vrstvám obyvateľstva.

33. Právne predpisy o ochrane spotrebiteľov pred nekalou praxou sú potencionálne vo vzťahu k širokým vrstvám obyvateľstva tými, ktoré dávajú odpoveď o možných spotrebiteľských konzekvenciách vzťahu medzi RTVS a prijímateľmi (konzumentmi) predmetnej transmisijnej služby. Smernica Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nie je pritom jedinou smernicou spotrebiteľského práva. To na margo odvolacích argumentov žalobcu, ktorý ako predpoklad spotrebiteľskoprávnej ochrany považuje len existenciu zmluvy.

34. Zákon ani nemôže byť natoľko kauzistický, aby postihol všetky rozmanitosti života a postihol všetky do úvahy prichádzajúce možné nečestnosti (napr. nekalé obchodné praktiky podľa prílohy k Spotrebiteľskému kódexu a Smernice 2005/29, napr. „agresívnou praktikou je okrem iného zahrnutie priameho nabádania pre deti do reklamy, aby si kúpili alebo aby presvedčili svojich rodičov alebo iných dospelých, aby im kúpili propagované produkty).

35. Za takýchto okolností, ak niet legislatívne uzavretého okruhu do úvahy prichádzajúcich obchodných praktík, ktoré môžu byť nekalé, tak ani čiastočne podnikajúceho žalobcu ako poskytovateľa služby

širokým vrstvám obyvateľstva nemožno vylučovať z okruhu subjektov povinných dodržiavať zákaz nekalých obchodných praktík. Žalobca je dodávateľom služby a súčasne protipólom - protistranou spotrebiteľom verejnej transmisijnej služby bez ohľadu na to, či dôjde ku kolízii s normami na ochranu spotrebiteľa. Ani pri vzťahoch, v rámci ktorých niet pochybností o ich spotrebiteľskej povahe (úverové, poisťné a ii), spotrebiteľský vzťah nevzniká až porušením práva, ale už jeho založením.

36. Inými slovami tiež povedané, žalobca sa nestáva dodávateľom spotrebiteľskej služby až momentom, keď použije nekalú obchodnú praktiku v rozpore s legislatívou implementovanou na základe Smernice 2005/29 „o nekalých obchodných praktikách“, ale už v čase, keď do vzťahu, z ktorého takáto praktika môže vzísť vstúpi, a to bez ohľadu na formu vzniku vzťahu, teda vrátane jeho založenia zákonom. O to viac, ak právny vzťah s cieľom poskytovať službu širokým vrstvám obyvateľstva (nepodnikateľom) má zmluvný základ a to zmluvu o dodávke elektriny so všetkými jej vedľajšími zložkami a ďalšími súvisiacimi vzťahmi.

37. Ide o odvodený záväzok vo vzťahu k verejnoprávnej inštitúcii. Ak by sa aj pripustila možnosť, že nejde o spotrebiteľský vzťah, potom za relevantné treba považovať vzťahy aj len súvisiace. V tomto smere zákon zaraďuje pod režim spotrebiteľského práva nielen spory zo spotrebiteľských zmlúv, ale aj spory súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou (por. slovo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou v § 290 CSP).

38. Ani námietka verejnoprávnosti ako prekážky pre spotrebiteľskú povahu vzťahu neobstojí.

39. Ako vyplýva z výpisu z Obchodného registra Ministerstva spravodlivosti SR, Rozhlas a televízia Slovenska je zapísaná ako iná právnická osoba, ktorá v predmete činnosti má celoplošné digitálne vysielanie televíznych a programových služieb, ako aj vykonávanie podnikateľských činností a činností podľa zákona č. 532/2010 Z.z. o rozhlase a televízii Slovenka. V zmysle § 2 ods. 1 zák. č. 532/2010 Z.z. je RTVS verejnoprávna, národná, nezávislá, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorá poskytuje službu verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania.

40. K otázke verejnoprávnosti dodávateľa služieb zaujal postoj aj Súdny dvor. Aj na belgickú školu ako inštitúciu s verejnou formou vlastníctva, ktorá študentke poskytla úver dopadá smernica Rady 93/13 ES (C-147/16). Obdobný záver vyplýva aj z rozsudku SD EU vo veci C-59/2012 BKK Mobil Oil Korperschaft des öffentlichen Rechts proti Zentrale Zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, v ktorom Súdny dvor EÚ skonštatoval, že Smernica 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorou sa mení smernica Rady 84/450/EHS, sa má vykladať v tom zmysle, že do jej osobnej pôsobnosti patrí verejnoprávny subjekt poverený úlohou všeobecného záujmu, ako je správa zákonného systému zdravotného poistenia.

41. Ak teda Súdny dvor EÚ pripustil výklad, že verejnoprávne právnické osoby spadajú do rámca Smernice 2005/29/ES, je dôvodné vychádzať z toho, že verejnoprávne subjekty spadajú pod pôsobnosť aj iných smerníc, ktoré majú rovnaký cieľ, nakoľko v podstate všetky verejné právnické osoby sú založené spravidla na to, aby sledovali verejnoprospešný cieľ. Z odôvodnenia citovaných rozhodnutí vyplýva, že ani verejnoprávny subjekt, ktorý je poverený verejnoprospešnou funkciou, nemôže byť oslobodený od svojej povinnosti dodržiavať zásadné pravidlá, akými sú pravidlá odbornej starostlivosti, a to hlavne vo vzťahu k subjektom, ktoré sú zásahom štátu povinné platiť úhradu v prospech takéhoto subjektu.

42. Tomuto výkladu zodpovedá aj bod 14 odôvodnenia Smernice Rady 93/13 ES, podľa ktorého sa zohľadňujú prípadné nekalé podmienky aj pri dodávkach verejného charakteru, ktoré zabezpečujú kolektívne služby cit. „keďže členské štáty zabezpečia, aby do zmlúv neboli zahrnuté nekalé podmienky, najmä preto, že táto smernica platí tiež pre obchody, podnikanie alebo povolania verejného charakteru“. Rovnaký záver vyplýva aj z bodu 16 odôvodnenia smernice, „keďže hodnotenie nekalého charakteru podmienok podľa vybraných všeobecných kritérií najmä pri predaji alebo dodávkach verejného charakteru, ktoré zabezpečujú kolektívne služby,...“).

43. Vo svetle tohto výkladu preto neobstojí ani argumentácia rozsudku NS ČR sp.zn. 7Tdo/1229/20.

44. Žalobca v odvolaní nesúhlasil s premlčaním časti úhrady.

45. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie o spotrebiteľskej povahe predmetnej veci, a preto za správny považoval aj postup súdu, ktorý priznal žalovanej ex offo ochranu, vrátane ochrany pred negatívnymi následkami plynutia času. RTVS týmto odkladaním privodila oslabenie vlastného práva.

46. Odvolací súd teda nespochybňuje právo RTVS na úhradu, len ho považuje rovnako ako súd prvej inštancie za oslabené do takej miery, že po uplynutí premlčacej doby ho už priznať nemožno. Premlčanie má okrem iného preventívnu funkciu predchádzať uplatňovaniu práva po neprimerane dlhú dobu. Už len z prozaického dôvodu, že plynutiu času je priamo úmerné riziku straty dokladov, zabúdaniu a celkovému sťaženiu právnej pozície bežného občana použiť procesné prostriedky. Z tohto pohľadu odkladanie uplatnenia práva nie je poctivé a čiastočne voči laikom aj nečestné. Ak primárne právo únie sleduje vysoký stupeň ochrany spotrebiteľov (čl. 38 Charty základných práv EÚ), tak podľa názoru odvolacieho súdu pred akýmkoľvek nečestnosťami, vrátane nedôvodného odkladania uplatnenia práva.

47. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a v súvisiacom výroku III. o nároku na náhradu trov konania ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil. Správnemu rozhodnutiu vo veci samej zodpovedá aj rozhodnutie súdu prvej inštancie.

48. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že žalovaná bola úspešná, no v priebehu odvolacieho konania jej žiadne preukázateľné trovy nevznikli a žalobcovi ako procesne neúspešnej strane nárok na náhradu trov odvolacieho konania nevznikol. Odvolací súd vychádza z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúceho procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy konania nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho konania.

49. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).